

עת"א 35872/01/19 - מוחמד דרוויש כרדי נגד שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל, על ידי פרקליטות מחוז ירושלים

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 35872-01-19 כרדי(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

לפני כבוד השופטת חנה מרים לומפ

מוחמד דרוויש כרדי (אסיר) באמצעות ב"כ עו"ד מיכל פומרנץ

העותר

נגד

1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

2. מדינת ישראל על ידי פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי) באצעות

עו"ד נתי בן חמו

המשיבים

פסק דין

לפני עתירה להורות לשירות בתי הסוהר להסיר את שיוכו הארגוני של העותר, שכיום משוייך לארגון הפת"ח, ולהורות על שילובו של העותר בטיפול בין כותלי בית הסוהר.

רקע

1. בפתח הדברים יוער, כי עתירה זו הוגשה תחילה לבית משפט המחוזי מרכז, והועברה לבית המשפט המחוזי בירושלים בשל הסמכות המקומית לדון בעניינו של העותר היושב בבית הסוהר עופר. המשיבים בקשו לדחות את העתירה על הסף בטענה שהסמכות לדון בעתירה היא של בית המשפט הגבוה לצדק. לאחר דין ודברים בין הצדדים, ולאחר שתיק זה כבר הועבר מבית משפט אחד למשנהו, ולאור הוראת סעיף 79 לחוק בתי המשפט, התשמ"ד-1984 זנחו המשיבים טענה זו והשיבו לעתירה גופה.
2. העותר יליד שנת 1986, תושב הכפר ביתוניא, נשפט ל-16 שנות מאסר על ידי בית המשפט הצבאי יהודה בגין שני מקרי ניסיון לגרימת מוות בכוונה ומקרה של סיוע לניסיון גרימת מוות בכוונה.
3. לפי הנטען בכתב האישום, בשנים 2006-2007, עת היה העותר צעיר בן 20, הוא היה מעורב בירי על שוטר מג"ב וכן בירי על חיילי צה"ל מטווח רחוק, בכך שעמד ליד חבריו שירו לעבר חיילים וגרמו לפציעת רגלו של שוטר מג"ב.
4. ביום 7.7.09 נגזר על העותר, בבית המשפט הצבאי ביהודה ושומרון, עונש של 16 שנות מאסר לריצוי בפועל. ביום 25.6.13, נדחה ערעור בעניינו של העותר שנידון לפני בית המשפט הצבאי לערעורים ביהודה ושומרון.
5. העותר סווג ע"י המשיב כאסיר ביטחוני המשווייך לארגון הפת"ח, ומרצה את מאסרו באגף ביטחוני שמיועד לחברי ארגון זה.
6. ביום 6.2.18 פנה העותר למשיב באמצעות באי כוחו, וביקש להסיר את שיוכו הארגוני, כאשר לדבריו הוא

עמוד 1

התבקש ע"י המשיב להודיע לאיזה ארגון הוא שייך, ובחר בארגון היותר מתון באופן יחסי, מבלי שהובאה לידיעתו האפשרות להימנע משיוך ארגוני כלשהו. נוסף על כך, ביקש העותר לשלבו בהליכים טיפוליים במהלך מאסרו. בקשותיו של העותר נדחו ע"י המשיב, ומכאן עתירה זו, שבה מבקש העותר, כי בית המשפט יורה למשיב להיעתר לבקשותיו.

דין והכרעה

7. לאחר שעיינתי בעתירה ובתגובה לה, וכן שמעתי את טיעוני הצדדים בדיון לפני, הגעתי לכלל החלטה, כי דין העתירה להידחות מהנימוקים שיפורטו בהמשך.

הסרת השיוך הארגוני

8. סעיף 9 לפקודת הסיווג קובע, כי אסיר המבקש לשנות את שיוכו הארגוני ירואין בכתב ע"י קצין האסירים והעובדת הסוציאלית בכלא שבו הוא מוחזק, וכי הריאיון יועבר לעיון והחלטת רע"ן פח"ע בחטיבת המודיעין.
9. כאמור, ההחלטה בדבר שינוי שיוך ארגוני נתונה לרע"ן פח"ע בחטיבת המודיעין, ורע"ן פח"ע אכן החליט לדחות את בקשתו של העותר להסיר את שיוכו הארגוני ביום 12.2.19, וזאת לאחר הגשת העתירה. החלטתו נסמכה על חומר מודיעיני שלילי שפורט באותו מסמך.

10. הגם שהליך זה לא מוצא טרם הגשת העתירה, ולכאורה היה מקום לסילוק העתירה על הסף מטעם זה, המשיבים לא עמדו על כך, ובדיון לפני מסרו, כי הם אינם מבקשים מטעם זה לדחות את העתירה על הסף, שכן די להם שההליך הושלם בד בבד עם הגשת העתירה, כאשר הדברים נבחנו והתשובה המנומקת ניתנה בגדרי תשובתם לעתירה גופה.

11. לנוכח עמדה זו מתייחד הדיון בטענותיו של העותר על העדר הנמקה של החלטת המשיב, שכן כאמור, טרם הגשת העתירה, כלל לא ניתן לומר שניתנה החלטה, שכן ההחלטה על ידי הגורם המוסמך נתנה רק בגדרי התשובה לעתירה. ככל שהיה עומד העותר על טענותיו אלה, היה מקום למחוק את העתירה על הסף, אך מאחר שהמשיבים לא עמדו על טענה זו אין מקום להשיב את הגלגל לאחור.

12. ברע"ב 6956/09 **מאהר יונס נ' שירות בתי הסוהר** (7.10.2010) (להלן: **עניין יונס**) נקבע, כי ככלל, נטל ההוכחה מוטל על האסיר, להוכיח כי שינה את השקפתו, באופן שמצדיק את שינוי שיוכו הארגוני, וכי בהיעדר הוכחה כזאת, יש להעמיד אותו על חזקת המשך חברותו בארגון שאליו השתייך.

13. ב"כ העותר בקשה לחרוג מכלל זה בעניינו של העותר, מאחר שהיה בגיר צעיר בעת ביצוע העבירה, ועל כן עניינו דומה לעניינו של קטין, שהפסיקה קבעה שבשל המאפיינים הייחודיים של עבריינות קטינים, ככל שחולף הזמן ממועד ביצוע העבירה, ניתן להניח לטובתם כי השיוך הארגוני שלהם הולך ונחלש, עד כדי ניתוקו כעבור שנים בודדות, כל עוד אין ראיה פוזיטיבית בדבר המשך השיוך הארגוני. בעניין זה הפנתה לעת"א 41696-08-16 **אל-נאדי נ' שירות בתי הסוהר** (25.6.17).

14. בכל הכבוד אני סבורה, שנטל ההוכחה במקרה הנדון מוטל על כתפיו של העותר, שכן מדובר אומנם באדם צעיר לימים, אך בשל גילו יש לראות בו כבגיר והלכת **יונס** חלה עליו. בעניין זה יוער, כי בית המשפט העליון קבע שאין לראות בגירים צעירים כשייכים לקטגוריה נפרדת, אלא יש לראותם כבגירים לכל דבר ועניין (ר'דברי כב' השופט י' עמית בע"פ 7781/12 **פלוני נ' מדינת ישראל** (25.6.2013), פסקה 1 ודברי כב' השופט ג'ובראן בע"פ 2420/15 **אבטליון נ' מדינת ישראל** (29.11.2015), פסקה 19). עוד יוער, שגם לו היתה מתקבלת טענת העותר במלואה בדבר היפוך הנטל כבעניינם של קטינים הרי שהמשיב עמד בנטל המוטל על כתפיו.

15. טענותיו של העותר, כי הוא בחר להשתייך לארגון הפת"ח, מאחר שהוא ארגון מתון ולא הוצגה לפניו האפשרות להיוותר ללא השתייכות ארגונית, ומכל מקום מזה חמש שנים הוא לא לקח חלק בפעילות שאורגנה על ידי הפת"ח, ועבר שינוי עמוק בתפיסת עולמו, אין די בהם כדי להרים נטל זה. מעבר לדבריו של העותר, אין כל תמיכה לטענותיו. אדרבא, מהמסמכים שהוצגו לפניי על ידי המשיבים עולה תמונה הפוכה, כפי שיפורט בהמשך.
16. ראשית, מכתב האישום המקורי (נ/1) שהתבסס על חומר הראיות שבתיק החקירה עולה, כי העותר השתייך לארגון גדודי חללי אלאקצה, שהוא הזרוע הצבאית של ארגון פת"ח. אומנם עובדות אלה נמחקו מכתב האישום המתוקן, בו הורשע העותר, אך בניגוד לכתב האישום שנטל ההוכחה המוטל על כתפי המאשימה להוכיח את כל העובדות המצוינות בו, הוא מעל לכל ספק סביר, הרי שלצורך סיווג שיוכו של אסיר, די בכך שהמשיב שוכנע בכך, והוא אף רשאי בעניין זה להסתמך על ראיות מודיעיניות אשר מטבע הדברים אינן קבילות בהליך פלילי. על כן, יכול היה המשיב לסמוך על חומר החקירה ועל כתב האישום המקורי (נ/1) בעת קביעת שיוכו האירגוני של העותר.
17. שנית, גם לשיטתו של העותר, התנהלותו במשך שבע השנים הראשונות היתה בהתאם לשיוכו הארגוני, שכן בסעיף 7 לעתירה ציין, שרק בחמש השנים האחרונות הוא לא לקח כל חלק בפעולות שאורגנו על ידי פת"ח בכלא, משמע, שקודם לכן נטל חלק בפעולות אלה. גם עובדה זו מלמדת שלא בחר בארגון כברירת מחדל, אלא היה חבר פעיל בארגון לכל דבר ועניין.
18. שלשית, מדובר במי ששימש ומשמש בתפקידים המלמדים, כי ארגון הפת"ח נותן בו אמון. העותר משמש כנציג בגיר באגף הקטינים בעופר וכן משמש כאחראי הקנטינה באגף בו הוא שוהה. גורמי המודיעין של המשיב סבורים, כי תפקידים אלה מלמדים על אמון שניתן בו ועל קשר שוטף עם הנהגת הפת"ח. מקובלת עלי, אפוא, עמדתם של המשיבים, כי נשיאה בתפקידים אלה מלמדת שמשיב לא שינה את השתייכותו הארגונית.
19. בעניין דומה נקבע בסעיף 79 לפסק הדין בעניין יונס

"...איני סבור כי די בסיווג "האדמיניסטרטיבי" של אסיר ביטחוני לאגף המזוהה עם ארגון עוין זה או אחר כדי לקבוע כי קיימות ראיות פוזיטיביות להמשך קיומו של קשר עם ארגון עוין או עם חברי ארגון עוין. חלף זאת, על המשיב לבחון האם באופן מהותי האסיר מוסיף לקיים קשר עם ארגון עוין או עם חבריו. נטילת תפקיד במסגרת הארגון, אף אם הוא מתמקד בהיבטי חיי היום-יום של האסירים הביטחוניים, יכול שילמד על קשר מהותי כאמור."

20. רביעית, ואם לא די באלה, הוצג לפניי בדיון מסמך מודיעיני עדכני (נ/2) ממנו ניתן ללמוד באופן שאינו משתמע לשתי פנים, כי העותר משתייך לארגון הפת"ח.
21. מכאן, שהוצגו לפניי ראיות המלמדות על כך שלאורך השנים המשיב בחר להשתייך לארגון פת"ח באופן מכונן, לא נטש אל שיוכו הארגוני, וכן הוצגו לפניי ראיות פוזיטיביות עדכניות המלמדות על שיוכו הארגוני של העותר לארגון הפת"ח, גם לאחר הגשת העתירה.
22. על כן אני סבורה, כי החלטת רע"ן פח"ע סבירה ומתבקשת, ובדין לא נעתר לבקשת הועתר לשינוי שיוכו הארגוני. כמו כן, לא מצאתי כי נפל בה פגם, אשר יכול להצדיק את התערבותו של בית משפט זה. לכן, אני דוחה את העתירה בנושא הסרת השיוך הארגוני.

שילוב בהליך טיפולי

23. סעיף 11ד(א) לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב - 1971, שעניינו שיקום אסירים קובע, כי **"נציב בתי הסוהר יבחן אפשרויות לשיקומו של אסיר שהוא אזרח ישראלי או תושב ישראל וינקוט צעדים להבטחת**

שילובו המרבי בפעילויות שיקום בין כותלי בית הסוהר".

24. בשונה מסעיפים אחרים החלים על כלל אוכלוסיית האסירים, סעיף 11ד חל רק על "אסיר שהוא אזרח ישראלי או תושב ישראל", ומכאן מתבקשת המסקנה, כי מאחר שהעותר אינו תושב ישראל או אזרח ישראלי, הוא אינו זכאי להשתלב בהליכי השיקום בכלל. נראה שדי בהוראת חוק מפורשת זו, שהמשיב פעל בהתאם לה, כדי לומר שלא נפל כל פגם בהתנהלותו.

25. יתרה מזו, גם לו היו מתקבלות טענותיו של העותר, אשר כאמור לא הוכחו, כי במקרים מסוימים משולבים בהליכי טיפול גם אסירים שאינם אזרחים או תושבים, כגון מבקשי מקלט ארטרמים או סודנים, לא היה מקום במקרה דנן לקבל את העתירה.

26. בניגוד לעניינם של אלה, עסקינן באסיר בטחוני, שקבעתי כאמור, כי לא נפל פגם בהחלטה שלא להסיר את השתייכותו הארגונית. במצב דברים זה, גם לו עסקינן במי שהם אסירים ביטחוניים אזרחי ישראל, לא ניתן היה לשלבם בהליך שיקומי. כך שכל עוד העותר משויך לארגון הפת"ח, גם לו היה אזרח ישראלי, לא היה יכול להשתלב בהליך טיפולי, כפי שיפורט בהמשך.

27. בפקודת נציבות 04.54.02 אשר עוסקת במסגרות שיקום לאסירים, נקבע כבר בסעיף הראשון, כי ככלל מסגרות שיקום מיועדות לאסירים שמסווגים כפליליים, אולם ניתן להפנות לשיקום גם אסירים שמסווגים כביטחוניים ושהם תושבי ישראל, אך בתנאי שעמדו בקריטריונים הקבועים בפקודת נציבות 03.02.00 בסעיף 4.ב.

28. סעיף 4.ב. לפקודת נציבות 03.02.00 קובע, כי הקלה בתנאים המגבילים שנקבעו לאסירים ביטחוניים, תתאפשר אם התקיימו שני תנאים מצטברים: התנאי הראשון הוא, שהאסיר אינו חבר בארגון עוין ולא סייע לארגון עוין עובר לביצוע העבירה, והתנאי הנוסף הוא, כי ניתנה חו"ד שב"כ שנשמכת גם על חו"ד של מודיעין שב"ס, כי ניתן להקל במגבלות המוטלות על האסיר וכי אין בהקלה זו סכנה לביטחון המדינה.

29. במצב דברים זה, לאחר שנדחתה בקשת העותר להסרת שיוכו הארגוני, שני התנאים שנקבעו בסעיף 4.ב. אינם מתקיימים ביחס אליו. מכאן, שגם לו היינו מחילים עליו את הכללים החלים על אזרחי ישראל, לא ניתן היה לשלבו בהליך שיקומי.

30. אשר על כן, בנסיבות שלפניי, כאשר המשיב פעל בהתאם להוראות החוק, בעת שדחה את בקשתו של העותר להשתלב בהליך טיפולי מפני שאינו אזרח או תושב ישראל, וכן החלטתו עומדת גם אשר להוראות פקודת הנציבות, החלים על אזרחי ישראל או תושביה, לא ניתן לומר, כי נפל פגם כלשהו בהתנהלותו, אשר יכול להצדיק את התערבותו של בית משפט זה.

סוף דבר

31. נוכח כל האמור לעיל, דין העתירה להידחות, הן בייחס להסרת השיוך הארגוני של העותר, והן בייחס לבקשתו לשילובו בהליך שיקומי.

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, כ"ד אב תשע"ט, 25 אוגוסט 2019, בהעדר הצדדים.

